

- DRŽAVNI PREVENTIVNI MEHANIZEM -

poročilo
o opravljenem obisku
na lokaciji

ZAVOD ZA PRESTAJNAJE KAZNI ZAPORA DOB POLODPRTI ODDELEK SLOVENSKA VAS

Pojasnilo: Varuh človekovih pravic Republike Slovenije (v nadaljevanju: Varuh) v okviru izvajanja nalog in pooblastil po Zakonu o ratifikaciji opcijskega protokola h Konvenciji proti mučenju in drugim krutim, nečloveškim ali poniževalnim kaznim ali ravnanju (Uradni list RS, št. 114/2006) v vlogi državnega preventivnega mehanizma (v nadaljevanju: DPM) obiskuje kraje odvzema prostosti. V skupini, ki izvede obisk, poleg predstavnikov Varuha praviloma sodeluje(jo) tudi predstavnik(i) pogodbenih nevladnih organizacij ter občasno tudi neodvisni izvedenci medicinske in drugih strok in prevajalci. Pravna podlaga za opravljanje nadzorov s strani DPM je predstavljena na spletni strani [Varuh kot državni preventivni mehanizem](#).

Pričujoče poročilo vsebuje le bistvene ugotovitve o obisku s predlogi za izboljšanje razmer oziroma odpravo nepravilnosti. Izdelano je bilo na podlagi poročila o obisku DPM in odzivnega poročila pristojnih. Namenjeno je objavi na spletni strani Varuha.

Osnovni podatki o lokaciji:

- **Tip lokacije:** Polodprti oddelek Zavoda za prestajanje kazni zapora Dob (oddelek).
- **Kategorije oseb, ki jim je bila odvzeta prostost:** Obsojenci.
- **Uradna zmogljivost in dejanska zasedenost lokacije na dan obiska:** Uradna zmogljivost oddelka je 70 oseb.

Potek obiska in priprava poročila:

- Obisk je bil **nenajavljen** in **opravljen** dne 14. 2. 2017.¹
- **Skupina za obisk:** en predstavnik varuha (svetovalec Varuha) in ena predstavnica pogodbene nevladne organizacije SKUP – Skupnost privatnih zavodov.
- **Vsebina obiska:** sprejel nas je pravosodni policist – operativni vodja, kasneje pa se je obisku pridružil vodja oddelka. Sledil je ogled bivalnih prostorov in pogovor z zaprtimi osebami, ki so to želele. Po ogledu prostorov v oddelku je bil opravljen tudi zaključni razgovor z vodjo oddelka.

¹ Prejšnji obisk je bil opravljen 15. 10. 2015.

► **Poročanje:** Poročilo o obisku smo po pošti posredovali Generalnemu uradu Uprave RS za izvrševanje kazenskih sankcij (Generalni urad URSIKS), Oddelku pa v vednost 7. 3. 2017, skupaj s predlogom, da ga obravnava ter nam v roku 30 dni sporoči svoja stališča; tozadevni odgovor smo prejeli 6. 4. 2017, torej 30. dan po odpremi.

► **DPM je posebej pohvalil**

- da je prišlo do vzpostavitve tekoče vode v prostorih za prostočasne dejavnosti,
- da je bilo upoštevano priporočilo DPM iz prejšnjega obiska, da bi bilo potrebno v »kopalnici 1« sanirati omet in namestiti zaščitne pokrove na talnih odtokih (sifonih), saj so bile dejansko odpravljene težave z odpadanjem ometa (stene so bile urejene in prepleskane) in da so na talnih odtokih (sifonih) nameščeni zaščitni pokrovčki,
- da so obsojenci tudi ob tokratnem obisku pohvalili pozitiven in človeški odnos pravosodnih policistov in ostalih zaposlenih,
- da se vodstvo oddelka in zaposleni na ugotovljene napake pri dostavi dietnih obrokov odzivajo in jih tudi sproti rešujejo in
- da je bila jedilnica ob našem obisku čista in urejena, opremljena z jedilniki, knjigo vtisov in cenikom zavodske kantine.

► predlog DPM

DPM: predlagali smo, da se proučijo možnosti ureditve ustreznega prezračevalnega sistema v kopalnicah oziroma sanitarnih delih oddelka, da se v prihodnje ne bodo več pojavljale težave z vlago.

DPM: predlagali smo, da se v oddelku preveri ustreznost zasedenosti vzgojne službe z vidika njene prisotnosti oziroma odsotnosti zaradi daljših oziroma ponavljajočih bolniških odsotnosti in, da se na podlagi tovrstne ocene preučijo možnosti za drugačno kadrovsko zasedbo vzgojne službe v Polodprtem oddelku.²

► odziv pristojnih

Generalni urad URSIKS: pojasnujemo, da je (že pred DPM obiskom) odderek pričel z osveščanjem obsojencev glede ustreznega zračenja prostorov, kar je že delno izboljšalo razmere v kopalnicah. Po proučitvi tehničnih zmožnosti izboljšanja prezračevanja je odderek ugotovil, da bi z namestitvijo večjih ventilatorjev prišlo do prevelike ohladi tve prostorov, zato bodo težavo reševali z namestitvijo dodatne zakasnitve delovanja ventilatorjev. S podaljšanim časom zračenja bo omogočeno prezračevanje tudi v času, ko bodo obsojenci zapustili kopalnico.

Generalni urad URSIKS: pojasnujemo, da se v oddelku že dalj časa srečujejo s problematiko bolniških odsotnosti vzgojne službe. V prvi vrsti se je ta težava nanašala na ponavljajoče se bolniške odsotnosti ene od delavk, se je pa situacija še nekoliko poslabšala, ko je bila v zadnjem obdobju zaradi zdravstvenih težav dalj časa odsotna še druga sodelavka. Posledično je bila v določenem obdobju na delu prisotna le ena pedagoginja, občasno pa le vodja oddelka in pravosodni policisti. O omenjeni problematiki so že razpravljali tudi na ravni zavoda, a so žal prišli do ugotovitve, da v trenutni kadrovski zasedbi ni resursov, s pomočjo katerih bi lahko izboljšali kadrovsko situacijo v oddelku. Kadrovsko problematiko v vzgojni službi oddelka bo ZPKZ Dob reševal z dodatnimi zaposlitvami v skladu z zmožnostmi.

² Številčno stanje pedagoškega kadra je od prejšnjega obiska ostalo nespremenjeno, in sicer delo še vedno opravljajo tri pedagoginje (ena od njih je bila v času našega obiska na porodniškem dopustu), vsaka izmed njih pa se ukvarja z dvema skupinama obsojencev in sočasno opravlja še delo socialne delavke. ZPKZ Dob se na področju zaposlitvenih normativov pedagoške službe, predvsem zaradi dolgotrajnejših bolniških odsotnosti, srečuje z novimi izzivi. Ker odderek predstavlja (le) manjši odderek oziroma manjšo enoto matičnega ZPKZ Dob z manjšim številom zaposlenih, to pomeni, da so notranja prestrukturiranja ali nadomeščanja sodelavcev izjemno težka naloga v primeru dolgotrajnih bolniških staležev. Vodja oddelka je pojasnil, da manko pedagoginjar zaradi daljših oziroma pogostih bolniških odsotnosti rešujejo z nadomeščanji, vendar le-to ne predstavlja dolgoročne rešitve, saj prevelika obremenjenost delavcev, ki nadomeščajo druge delavce, vodi v še več bolniških staležev. Poleg tega pa se težave pojavljajo tudi pri organiziranju malih skupin, ki so zelo pomembne za obsojence, pri čemer morajo te zaradi pomanjkanja kadra kdaj tudi odpovedati.

DPM: predlagali smo, da se v oddelku določeno časovno obdobje (npr. enega meseca) načrtno spremlja oziroma preverja dostava in ustreznost dietnih obrokov, ter se nato na podlagi ugotovitev sprejme potrebne ukrepe, da do napak pri dostavi dietnih obrokov ne bo več prihajalo.³

Generalni urad URSIKS: pojasnjujemo, da se načrtno spremljanje oddelku že izvaja. Na podlagi ugotovitev bodo v sodelovanju s kuhinjo dogovorili morebitne dodatne ukrepe.

DPM: ponovno smo predlagali, da se proučijo možnosti postavitve nadstreškov tako za potrebe kadičev, kot tudi za potrebe druženja obsojencev v času slabega vremena (npr. dežja).⁴

Generalni urad URSIKS: pojasnjujemo, da se pobudi za postavitev nadstreškov za potrebe kadičev in druženje obsojencev v času slabega vremena pridružuje tudi oddelek, ki bo še v letošnjem letu pristopil k delni namestitvi nadstreškov pri vhodih v jedilnico. Namestitve preostalih nadstreškov bo oddelek vključil v plan investicij za naslednje leto.

DPM: predlagali smo, da se v oddelku poskrbi, da bodo v vseh treh objektih izobešeni vsaj dnevni in hišni red, ki se nanaša na oddelek oziroma, da se glede

Generalni urad URSIKS: pojasnjujemo, da bo vsak obsojenec ob prihodu na oddelek prejel izvod obeh dokumentov ter prejem potrdil s podpisom.

³ Vodja oddelka je pojasnil, da je 2. 12. 2016 oddelek dobil obvestilo, da je Zdravstveni dom (ZD) Trebnje pripravil spremembe glede načina prehranjevanja, ki je vezan na posamezne diete. Nova ažurirana pravila, ki na novo opredeljujejo smernice prehranjevanja za vsako posamezno dieto, so se v oddelku začela dejansko izvajati 15. 12. 2016. V zvezi z novimi pravili, smo v času našega obiska, od več obsojencev lahko slišali, da se v zvezi z dietnimi obroki pojavljajo določene težave. Tako so izpostavili, da dietni obroki pogosto sploh niso pripravljeni v skladu s standardi in potrebami, ki jih predvideva posamezna dieta oziroma diagnoza obsojenca in, da prihaja tudi do napak v dostavi dietnih obrokov prehrane. Obsojenci so sicer pojasnili, da se vodstvo oddelka in zaposleni na ugotovljene napake pri dostavi dietnih obrokov odzivajo in jih tudi sproti rešujejo, kar velja pohvaliti. Da so seznanjeni s prej navedenimi težavami je potrdil tudi vodja oddelka, pri čemer pa je poudaril, da se občasno zaradi težav z dostavljenimi dietnimi obroki obsojenci na zaposlene obrnejo šele čez določena čas in ne takoj, ko napako zaznajo, zaradi česar je reševanje težav oteženo. Zaradi tega vodstvo oddelka obsojence stalno opozarja, da je morebitne nepravilnosti pri dostavi dietnih obrokov potrebno prijaviti takoj ob prevzemu obroka, ker se le-te lahko takoj tudi opravijo. Obsojenci so bili s tem opozorilom sicer seznanjeni, vendar so pripomnili, da je tovrstnih napak preveč, da bi jih stalno izpostavljali. Glede količine in kvalitete hrane pa od obsojencev nismo dobili bistvenih pripomb.

⁴ V začetku poročila (v delu z naslovom »bivalni pogoji«) je navedeno, da se je režim glede kajenja od prejšnjega obiska spremenil. Kajenje je po novem prepovedano v vseh bivalnih prostorih in hodnikih ter je dovoljeno le zunaj objektov, na terasah in v dnevnem prostoru objekta 1, ki se nahaja v pritličju. Prostori v drugem in tretjem objektu so še vedno strogo nekadilski, zato imajo obsojenci, nameščeni v teh prostorih, možnost uporabe skupnega dnevnega prostora v objektu 1.

Ob obisku so obsojenci izpostavili dve težavi, ki jih imajo po spremembi režima kajenja v oddelku, in sicer:

- Z novim režimom se je težava začela pojavljati pri nekadilcih, saj jim je bil s tem ukrepom v objektu 1, delno odvzet nekadilski dnevni prostor.

- Težave kadičev pa se najbolj odražajo v tem, da morajo (z izjemo skupnega prostora v objektu 1) tudi v primeru slabega vremena (npr. dežja) kaditi zunaj objektov.

Vodja oddelka je potrdil, da bi se tovrstne težave s kajenjem lahko odpravile s postavitvijo nadstreškov pred vsakim objektom, kar je bilo predvideno, vendar žal nerealizirano že v 2016.

tega vsakega obsojenca z njima seznaniti proti podpisu.⁵

DPM: izrazili smo pričakovanje, da je bila nedelujoča žarnica v sanitarijah prostorov za obiske že zamenjana in hkrati predlaga, da zaposleni v prihodnje podobne napake (predvsem v skupnih prostorih) ugotavljajo že sami.⁶

DPM: prizadevanje vodstva oddelka pri reševanju težave s slabim TV signalom smo podprli in hkrati izrazili pričakovanje, da bo do ureditve nove napeljave dejansko prišlo v čim krajšem času.⁷

DPM: trud, da se obsojencem namesto sankcioniranja skozi pogovor preventivno razjasni nevarnosti uživanja alkohola smo pozdravili in izrazili pričakovanje, da se bo s takšno prakso nadaljevalo tudi v prihodnje.⁸

Generalni urad URSIKS: pojasnjujemo, da je bila žarnica zamenjana, vse odkrite napake se sproti odpravljajo. Oddelek bo več pozornosti posvetil tudi prostorom, ki sicer niso v stalni uporabi.

Generalni urad URSIKS: sporočamo, da je oddelek pojasnil, da je v načrtu celotna obnova internih inštalacij v matičnem bivalnem objektu. Do same vstopne točke v oddelek želijo pripeljati še optično povezavo, ker trenutna povezava poteka po koaksialnem kablu (kateri je sicer star le nekaj let) in prihaja do prevelikega dušenja (zaradi dolžine) na digitalno moduliranih kanalih, kateri se prenašajo na višjih frekvenčnih področjih. Realizacija je predvidena v letošnjem letu, predvidoma do konca julija.

Generalni urad URSIKS: je izrazil zadovoljstvo, da je DPM prepoznal trud in skrb zaposlenih, ki obsojencem skozi pogovor preventivno pojasnjujejo nevarnosti uživanja alkohola, kar bo tudi nadaljnja praksa, v skladu s sodobnimi smernicami s področja tvegane in škodljive rabe alkohola.

⁵ Hišni in dnevni red se od našega zadnjega obiska nista spreminjala, zato posameznih navedb v zvezi s samo organizacijo aktivnosti, obiskov, uporabo telefona in stikov z zunanjim svetom v tem poročilu ne ponavljamo. Ob obisku smo sicer ugotovili, da na oglasni deski objekta 1 ni bilo izobešenega hišnega in dnevnega reda, tudi sicer pa so nekateri obsojenci povedali, da z njima naj ne bi bili seznanjeni. Vodja oddelka je sicer pojasnil, da so vse zaprte osebe ob sprejemu seznanjene tako s hišnim kot tudi dnevnim redom, vendar to ni nikjer posebej zabeleženo.

⁶ Ob ogledu prostorov za obiske obsojencev preko noči smo ugotovili, da so le ti zgledno urejeni in (p)očiščeni. V predprostoru sanitarij je bilo ugotovljeno, da ena izmed žarnic v ni delovala, na kar smo opozorili že med obiskom.

⁷ Vodja oddelka je že pred odhodom na pregled prostorov oddelka poudaril, da bomo od obsojencev slišali pripombe glede slabega TV signala, kar se je v času naših razgovorov z obsojenci izkazalo za resnično. Razlog za slab signal naj bi po pojasnilu vodje sicer povzročalo veliko število odjemalcev. Rešitev nastalih težav pa bodo po pojasnilu vodje oddelka poskušali urediti z ureditvijo nove napeljave, ki pa je pristojne službe še niso uspele realizirati.

⁸ Poleg osveščanja o ločevanju odpadkov pa oddelek usmerja tudi veliko pozornosti na osveščanje o uživanju alkohola. Večini obsojencem namreč v preteklosti ni bilo jasno, zakaj si med prostimi izhodi ne smejo privoščiti nobenega uživanja alkoholnih pijač, niti kozarca vina ob kosilu.

DPM: predlagali smo, da se proučijo možnosti, da tudi URSIKS v skladu z možnostmi oddelku nudi ustrezno pomoč pri posodobitvi oziroma ureditvi športne sobe – fitnesa.⁹

Generalni urad URSIKS: pojasnujemo, da je glede ureditve športne sobe potrebno poudariti, da je oddelek v času od obiska že prejel novo sobno kolo in novo mizo za namizni tenis, prav tako je že podal potrebe za nabavo oziroma zamenjavo posameznih dotrajanih orodij. Opravljen je bil tudi pregled s strani serviserja za fitnes, ki je podal še dodatno oceno o popravilih obstoječih orodij. Vsa popravila bodo realizirana predvidoma do konca aprila.

⁹ Športna soba – fitnes, ni pridobila nobenih novosti: še vedno je opremljena z utežmi, vrečo za boks, sobnim kolesom, mizo za namizni tenis in blazinami. Vsi pripomočki že na prvi pogled delujejo stari in iztrošeni. V času našega obiska so v oddelku, po pojasnilu vodje oddelka, pričakovali dostavo novega sobnega kolesa in nove mize za namizni tenis. Pojasnjeno nam je bilo tudi, da bo konec februarja 2017 športno sobo - fitnes pregledal serviser, ki bo varnostno in funkcionalno pregledal vse naprave, naredil popis potrebnih zamenjav opreme in opravil nabavo.